

системи в Україні, нівелює реалізацію закріпленого в Конституції України право громадян на судовий захист. Критеріями якісної реалізації судової реформи є забезпечення доступу громадян до правосуддя, їх права на справедливе судове рішення та гарантування реальної незалежності суддів. Судова влада – одна з трьох гілок державної влади, яка повинна слугувати потребам суспільства, відстоювати та захищати права та законні інтереси громадян. Сподіваємося, що використання досвіду зарубіжних країни, зокрема США, може стати позитивним доповненням до механізму реформування судової системи України після проведення наукових розвідок та ґрунтовного вивчення даних питань.

Література

1. Слободяник Н.С. Вибірність суддів: зарубіжний досвід та перспективи для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2015. Вип. 33. Том 2, 2015. С. 173–177.

2. Тютьтій П.В. Деякі аспекти діяльності судової системи в США та перспективи їх використання в ході реформування судової влади в Україні. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жов. 2019 р.); Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 336 с. С. 217–223.

3. Обрусна С.Ю. Зарубіжний досвід судового управління та можливості його використання при реформування судової системи України. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 4. С. 52–73.

УДК 347.122:61(043.2)

Новіков М.М., к.ю.н., доцент,
Новікова М.М., к.ю.н., доцент,
Херсонський факультет Одеського державного університету
внутрішніх справ, м. Херсон, Україна

ДО СУТНОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРИРОДИ ДОГОВІРНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Природно, що сутність цивільно-правової та господарської природи договірних медичних послуг складають відповідні концептуальні медичні та юридичні аспекти комплексної доктрини з відображенням теоретично-прикладного, нормативного та казуального регулювання цивільно-правових та господарсько-правових, договірних медичних відносин, що забезпечують потужну їх актуалізацію у період пандемії на Covid-2019. Сенс реформи знайшов своє відображення у процесі удосконалення української медичної системи на медичних, фармакологічних – договірних засадах та нових взаємозв'язках між пацієнтами та сімейними лікарями, з метою кращого та ефективного обслуговування населення

України, яка обґрунтована у 2018 році МОЗ України [1]. Зауважимо, що наведене сприяє на теперішній час електронно-технічними та системними правовими засобами, які складають сенс та зміст підприємництва, господарювання та процесуального забезпечення надання медичних послуг, наприклад, у Європейському Союзі, у Україні та прогресивному світі в цілому.

Отже, досліджувана «електронна система охорони здоров'я в ЄС – це система, яка допомагає пацієнтам отримувати, а лікарям – надавати якісні медичні послуги» [1]. Окрім того, вона сприяє контролю за ефективністю витрачання державних коштів, виділених на охорону здоров'я та запобіганню будь-яким зловживанням у сфері охорони здоров'я, що корисно у період пандемії на коронавірус. Тому, правове регулювання системи лікарських договорів з надання послуг у цивільно-правовій та господарській діяльності поєднує в собі, як комплексні (цивільно-правові, господарсько-правові), так і спеціальні (легітимно-делеговані, прецедентно-казуальні) юридичні механізми [2]. Саме вони забезпечують за допомогою імплементації, інкорпорації, консолідації, кодифікації та інших сучасних правових засобів активізацію укладання медичних договорів з надання лікарських послуг у цивільно-правовій та господарчій сферах.

Втім, юридичний механізм лікарського (медичного) захисту прав людини – безпосередньо витікає з ч. 5 ст. 55 Конституції України про «можливість здійснення громадянами певних вчинків щодо захисту власних прав та свобод сталими юридичними медичними засобами, наприклад, медичним договором, за його формами, функціями, структурою, суб'єктно-об'єктними відносинами, з усуненням лікарських ризиків, забезпеченням національного здоров'я населення України.

Природно, що сам договірний процес із 2018 року та його реформування, на медичних договірних засадах протягом останніх трьох років забезпечує зміцнення медично-соціальної системи, яка прямо або опосередковано заперечує можливу корупцію, зміцнює, чи удосконалює медичні договірні відносини у ході, наприклад, господарювання у медичних закладах. Все це здійснюється за принципом прозорості надання медичних та фармакологічних послуг, що є позитивним аспектом медичної діяльності. При цьому, реформування медичного договірного процесу, у тому числі медичних та фармакологічних договірних відносинах, повинно сприяти провідній ролі принципів верховенства права, справедливості, законності, гуманізму, компромісності, з доступом до правосуддя та винесенням законного судового рішення з цивільно-правових та господарських спорів.

Це виступає запорукою ефективності розвитку досліджуваних цивільно-правових та господарсько-правових відносин, усуненню в них будь-яких суперечностей, а також зміцненню потужності сфери медичних

послуг.

Не дивлячись на те, що проблема надання медичних послуг у досліджуваних сферах знаходила своє відбиття у роботах таких учених-правників, як Л. Андреева, О. Бандурка, О. Беляєвич, В. Борисова, М. Брагінський, С. Вавженчук, В. Васильєва, Л. Веретельник, О. Вінник, В. Вітрянський, Н. Вознесенська, А. Гетьман, Е. Голіна, С. Занковський, І. Єршов, Л. Єфимова, О. Іоффе, В. Лаптев, В. Луць, В. Мілаш, В. Олюха, В. Резнікова, Д. Степанов, А. Телестакова, Ю. Шемшученко та інші, але окреслені проблеми залишаються недостатньо опрацьованими. Наприклад, медично-юридичні поняття, сенс та зміст медичного договору з надання послуг у цивільно-правовій та господарчо-правовій сферах, недостатньо повно схарактеризована правосуб'єктність сторін, тобто лікаря та пацієнта, а також можливі медичні, біологічні, лікарські професійні та людські ризики.

Вважаємо за необхідне звернути увагу на медично-договірні пріоритетні аспекти функціонування цивільно-правового та господарсько-правового регулювання з проблеми договірних відносин та специфіки істотних умов аналізованих медичних договорів з надання медичних послуг в підприємстві з лікарської та фармакологічної діяльності, що позитивно.

У своїх працях вищезгадані учені розглядали цивільно-правову та господарську корисність медичних договорів. А також пов'язаних з ними економічних явищ, із впливом останніх на класифікацію. Природно, що деякі проблеми співвідношення предмету та об'єкту медичного договору з надання лікарських послуг, їх класифікації, конкретизації суб'єктів, істотних умов за кількісними та якісними характеристиками договору, який є правовим засобом належного сучасного теоретичного надбання галузей цивільного та господарського права, що потребують медично-договірної формулювання, концептуалізації, тобто реальних творчих наукових підходів, пов'язаних з їх визначенням та застосуванням.

Саме тому, нам необхідно на підставі зробленого сформулювати сучасне уявлення про зміст медичного договору з надання послуг в цивільно-правовій та господарській діяльності, з поєднанням теорії таких договорів із практикою їх застосування в лікарській діяльності, з метою подальшого одержання економічного ефекту, чи бізнес-прибутку.

Таким чином, актуальність теми дослідження підтверджується кількісними та якісними характеристиками сенсу і змісту медичних та лікарських договорів у цивільно-правовій та господарсько-правовій сферах з їхньою зразковою структурою щодо об'єктно-предметних елементарних складових, з наданням медичних, чи лікарських послуг, при їх нормативному та казуальному тлумаченні у процесі правового регулювання та вирішення будь-яких суперечностей у медичній практиці.

Отже, гіпотетично, якщо лікарський договір з надання медичних

послуг у цивільно-правовій та господарчій сферах належно регулює досліджувані правові відносини, то ними задовольняються й бізнес – інтереси суб'єктів цивільного та господарського права.

За законом єдності і боротьби протилежності господарський договір з надання послуг має єдність об'єктивних і суб'єктивних ознак, бо його зміст – програма впливатиме на оцінку результату господарювання, який витікає з правосуб'єктності осіб, які беруть участь у реалізації цього змісту.

За законом переходу кількісних змін в якісні і навпаки, вважаємо, лікарський договір з надання медичних послуг у цивільно-правовій сфері знайшов своє сучасне розповсюдження також й у господарській сфері, за певними особливостями досліджуваного правового регулювання аналізованих відносин. Втім, за законом «заперечення заперечення» сучасні юридичні технології дозволяють більш точно визначити предмет медичного договору з надання лікарських послуг у досліджуваній сфері. Корисно схарактеризувати істотні умови медичного договору, спрогнозувати належні результати лікарської діяльності під час спасіння життя та здоров'я людини. До того ж, точно і правильно схарактеризувати цивільно-правову, господарську, фінансово-бюджетну поведінку його суб'єктів, як таку, що надає позитивні медичні результати у сфері охорони здоров'я, економіки, тобто цим реально удосконалюється ноосфера людства.

Історично-правовий метод сприяв у роботі аналізу зміни договірних форм, функцій, характеристики суб'єктів за колом, у часі, та інших вимірах лікарського договору з надання медичних послуг, підкреслюючи їх хронологічний розвиток від простого до складного, в певній діалектичній послідовності від примітивізму до сучасності. Відомий метод формальної логіки надав можливість з'ясувати сенс і зміст понять, а також правил складання та застосування лікарських договорів при здійсненні лікарської послуги. Отже, порівняльно-правовий метод використовувався при аналізі сенсу та змісту медичних договорів з господарського, цивільного законодавства та норм їх процесуальної реалізації щодо порядку вирішення спорів за медичним договором з надання лікарських послуг, у тому числі й у зарубіжних країнах.

Метод герменевтики (тлумачення) цивільно-правових та господарчо-правових норм сприяв з'ясуванню правил їх застосування під час утворення та реалізації відповідних правовідносин за змістом аналізованого лікарського договору по конкретній справі, при здійсненні юридичної оцінки можливих та наявних правопорушень. Сама оцінка є дієвим методом цивільного та господарського регулювання суб'єктно-об'єктного та об'єктно-предметного характеру, в контексті змісту лікарського договору з надання послуг у медичній сфері.

Втім, за умовами пандемії 2020 – 2021 років договір на лікарська

діяльність між ЄС та Україною відповідає змісту Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 р. № 867 «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», що позитивно до стратегії формування міжнародних та національних спільних лікарських договірних відносин з надання медичних послуг [3].

Отже, підсумовуючи викладене, нами з'ясоване, що лікарський, медичний договір представляє собою сучасне складене правове явище у вигляді двосторонньої або багатосторонньої, заснованої на добровільній згоді сторін, угоді, яка зафіксована у встановленому законом порядку та містить у собі: повноваження та зобов'язання суб'єктів, тобто лікарів та пацієнтів спрямованих на усунення лікарських ризиків; збереження життя та здоров'я пацієнтів; удосконалення діяльності лікарень, як юридичних осіб; оновлення медичного технічного обладнання, придбання транспорту швидкої допомоги; створення сучасних умов фахового лікування населення за міжнародними та європейськими стандартами.

Значну роль в медичному лікуванні грає ефект лікарської послуги, яка полягає у тому, що від неї чекають фізичного одужання людини, зі збереженням здоров'я, комфорту життєдіяльності, а сторони лікарського договору з надання медичної послуги лише можуть тільки бажати одержати певний позитивний лікарський результат. Наявність медичної послуги та одержаного лікарського результату, обумовлюється не лікарським договором з надання медичної послуги, а більш складним за змістом комплексним медичним договором, обумовленим наступними режимами: 1) в цивільно-правовій сфері; 2) медично-правовій сфері; 3) фармакологічній сфері; 4) санітарно-епідеміологічній сфері, а також у господарсько-правовій та підприємницької лікарської діяльності. Така договірна лікарська діяльність має назву змішаної, що обумовлює відповідний тип медичного договору.

Література

1. Програма медичних гарантій: впровадження в Україні. URL: <https://moz.gov.ua/plan-reform>

2. Права людини та механізм їх захисту. URL: <https://consumerhm.gov.ua/1081-prava-lyudini-ta-mekhanizm-jikh-zakhistu>

3. Угода Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text